

О Б Я В А

*по чл. 34, ал. 7 от Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ЗОПОЕЩ)
за представяне на препоръки и становища по случай на отстраняване на екологичната щета на река Марица
след залпово токсично замърсяване от 25.01.2020 г.*

На 25.01.2020 г. в социалните мрежи и медиите са публикувани множество снимки и видеозаписи на мъртви риби, носени от река Марица. Сигналите за замърсяване на реката в участъка между гр. Пазарджик и гр. Стамболийски са подадени в Басейнова дирекция „Източнобеломорски район“ (БД ИБР) от Регионална инспекция по околна среда и водите (РИОСВ) - Пловдив, РИОСВ - Пазарджик и Изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА).

Извършените проверки съвместно с експерти от ИАРА установяват мъртва риба до брода на р. Марица при депото за неопасни отпадъци на гр. Пловдив до с. Цалапица. В участъка на реката при с. Оризаре, гр. Пловдив и бент Маноле, община Садово не се наблюдава мъртва риба.

След подаване на сигналите са сформирани 2 екипа от гр. Пазарджик и гр. Пловдив с представители на БД ИБР, Регионалните лаборатории (РЛ) към Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), РИОСВ и служители на ИАРА, Българска агенция по безопасност на храните, областните и общински администрации и Сдружение „Олимпик 2002“ и СНЦ „Балканка“.

От проверките на място, направените огледи и взетите проби от страна на институциите става ясно, че от канализационен колектор за непречистени отпадъчни води от промишлената зона на гр. Пазарджик залпово са изпуснати замърсени води в устието на р. Пишманка, довели до остро отравяне на р. Марица, съпроводено с моментално измиране на рибата. Регистрирано е и инертно замърсяване на водите на р. Марица с пластмасови мленки (получени при рециклирането на пластмасови отпадъци).

От БДИБР съобщават, че поради голямото количество мъртва риба, този инцидент може да се определи като случай на причиняване на екологична щета върху водите в р. Марица по смисъла на ЗОПОЕЩ.

За установяване на причинителя на замърсяването, своевременно, след сигнала, експерти на БДИБР, РИОСВ - Пазарджик и РЛ към ИАОС в гр. Пловдив и гр. Пазарджик вземат водни проби, които са изследвани по 86 показателя, предизвикващи токсичност, както и по общи физикохимични показатели.

Анализът на резултатите от водните проби показва, че токсичните води са се влили в р. Марица посредством р. р. Селска (Пишманка), където се заустват непречистени промишлени и битово-фекални отпадни води.

Инцидентът е свързан със замърсяване на повърхностните води с наднормени концентрации на пестициди в р. Селска (Пишманка), както и на полициклични ароматни въглеводороди в изследвания участък от р. Марица (вещества със силно токсично въздействие за биотата). Водните проби от 25.01.2020 г. показват превишения в максимално-допустимите концентрации на три вида пестициди, установени във водите на р. р. Селска (Пишманка). Това са веществата хлорпирифос - етил (инсектицид), аметрин (хербицид) и пендиметалин (хербицид).

БДИБР констатира, че концентрациите на тези пестициди в река р. Селска (Пишманка) са доказателство за преминало залпово замърсяване, което е причина за измирането на рибите в река Марица. Като възможни източници на замърсяването са определени предприятия, включени в канализационния колектор на ВиК - Пазарджик в

р. Селска (Пишманка) и занимаващи се с преработка на отпадъци, от чиито отпадъчни води са взети проби за анализ.

Допълнително са взети проби от отпадъчни води от колектори 1 и 2 на ВиК - Пазарджик, заустващи в р. р. Селска (Пишманка) в гр. Пазарджик, след включване на отпадъчните води от предприятие, както и на изход на Градска пречиствателна станция за отпадни води (ГПСОВ) на гр. Пазарджик.

За да се определи разпространението на замърсяването, от БДИБР и РЛ към ИАОС са взети водни проби от мониторингови пунктове в р. Селска (Пишманка) и р. Марица. От резултатите на извършените анализи е установено многократно превишение на пределно допустимите концентрации (ПДК) на вещества в производствените отпадъчни води на обекта по Наредба 7 за реда и начина за заустване на отпадъчни води в канализационните системи.

Според БДИБР водните проби от река Марица и река Селска (Пишманка) взети на 26.01.2020 г., както и тези от 30.01.2020 г., взети от 11 пункта на река Марица между градовете Пазарджик и Димитровград, показват, че няма превишения на стандартите за пестициди и индустриални замърсители и острият токсичен ефект на замърсяването от 25.01.2020 г. е отминал, а изпускането на токсични субстанции – преустановено.

Във връзка с констатираното замърсяване на река Марица на 25.01.2020 г. в Министерството на околната среда и водите (МОСВ) постъпи искане от Асоциация на парковете в България (АПБ), по реда на чл. 47 от ЗОПОЕЩ, с приложен към него доклад „Хидробиологична оценка и екологично състояние на засегнатия участък от река Марица след залповото токсично замърсяване от 25.01.2020 г.“.

Въз основа на предоставената информация от проведения мониторинг, констатациите на компетентните институции и данните от доклада, предоставен от АПБ, могат да се обособят 2 зони на въздействие от инцидента с токсично замърсяване на р. Марица на 25.01.2020 г.:

1. Зона на пряко въздействие с установен остър токсичен ефект върху рибната фауна (25.01.2020 г.) с териториален обхват:

- от заустването на ВиК колектора преди устието на р. Селска (Пишманка) – до брода на р. Марица при депото за неопасни отпадъци на гр. Пловдив до с. Цалапица;

2. Зона на възможно (непряко) въздействие от възникналия инцидент без доказателства за токсичен ефект върху водната екосистема с предполагаем обхват:

- р. Марица от депото за неопасни отпадъци на гр. Пловдив при с. Цалапица – до бента на с. Маноле след вливането на р. Чепеларска и р. Стряма.

В този речен участък не е констатирано наличие на мъртва или измираща риба в деня след инцидента, както и концентрации, по-големи от стандартите за качество на околната среда за установените вещества с токсичен ефект. Тези обстоятелства не позволяват обосновано да се определят екологични щети върху речната екосистема от възникналото токсично замърсяване.

Посоченият по-горе случай бе категоризиран като случай на причинена екологична щета със засегнати повече от един природен ресурс по смисъла на ЗОПОЕЩ.

Предвид констатираната фактическа сложност и необходимост от допълнителни анализи по случая, МОСВ пристъпи към действията по реда на чл. 34 от ЗОПОЕЩ, респ. процедура по определяне на оздравителни мерки при неизвестен извършител и фактическа сложност и проведе процедура по Закона за обществените поръчки (ЗОП). В резултат на изпълнение на договор № Д-33-65/22.11.2022 г. с предмет: „Изготвяне на доклад за оздравителни мерки при неизвестен извършител, фактическа сложност и необходимост от допълнителни анализи по случая с причинени екологични щети на река Марица от 25.01.2020 г. по реда на чл. 34 от Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети“ (Договор), сключен между

МОСВ и „Стерна консулт“ ЕООД, в МОСВ бе внесен финален доклад с обхват и съдържание по чл. 30, ал. 2 от ЗОПОЕЩ.

Целта на възлагането на изготвяне на посочения по-горе доклад по реда на ЗОП бе определянето на мерки, които да бъдат включени в проект на заповед за оздравителни мерки, изготвен по реда на чл. 34, ал. 5 от ЗОПОЕЩ и провеждане на последваща процедура по реда на чл. 34, ал. 7 и сл. от ЗОПОЕЩ (*с издаване на заповед на министъра на околната среда и водите и определяне на областния управител, отговорен за изпълнението на оздравителните мерки*).

Предвид установяване на пълнота на посочения по-горе доклад за оздравителни мерки спрямо обхвата от Техническата спецификация на Възложителя и вземайки предвид становищата на специализираните дирекции в МОСВ, РИОСВ – Пловдив, РИОСВ – Пазарджик и БД ИБР, Възложителят констатира липсата на необходимост от допълването/редакцията на доклада и изготвиха окончателен констативен протокол (КП) за приемането на услугата.

В доклада за оздравителни мерки, изготвен от „Стерна консулт“ ЕООД, се предоставя информация, че:

- естественото възстановяване на повърхностните води е идентифицирано като най-добрият вариант за замърсените участъци;

- инцидентът, свързан със замърсяване на повърхностните води, има кратковременен ефект върху химичното състояние на засегнатите водни тела поради бързото отнасяне на замърсителите по течението;

- данните за екологичното състояние по БЕК „Макрозообентос“, които са единствено сравними относно състоянието на водната биота, показват, че осем месеца след настъпване на екологичната щета съобществата от дънни безгръбначни са в състояние близко, а в определени пунктове и в по-добро от това преди залповото замърсяване от 25.01.2020 г. и пр.

С посочения по-горе окончателен КП за приемането на услугата МОСВ прие на предложенията на „Стерна консулт“ ЕООД, както следва:

1. Да бъдат приложени компенсаторни оздравителни мерки с административен характер по компонент: „повърхностни води“:

• **Мярка 1:** *Включване на река Марица от устието на р. Селска до устието на р. Вьча в Заповед на Министъра на земеделието на основание чл. 30, ал. 3, т. 1 от Закона за рибарство и аквакултури и определянето ѝ като речен участък в които се забранява извършването на риболов;*

• **Мярка 2:** *Определяне на зона за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми, като част от списъка на Зоните за защита на водите в Раздел 3 от ПУРБ на Източнобеломорски район,*

с очакван резултат: защита и възстановяване популациите на целевите видове риби в засегнатия участък от река Марица.

2. Да не бъдат приложени компенсаторни оздравителни мерки за зарибяване, предвид

• липсата на зарибителен материал в страната с местни редки и защитени видове, предмет на опазване в защитена зона BG 0000578 „Река Марица“ (по отношение на редките и защитени видове от рибната фауна);

• липсата на негативни ефекти върху тях (по отношение на редките и защитени видове от рибната фауна).

3. Да бъдат приложени административни мерки за осигуряване на актуална и своевременна информация за причинените щети върху водните екосистеми при инцидентно замърсяване:

• **Допълнителна административна мярка:** Своевременно провеждане на хидробиологичен мониторинг от експертите в регионалните лаборатории към ИАОС за биологичните елементи в техния експертен обхват (макрозообенос, фитобенос и макрофити в реки), заедно с провеждания физикохимичен мониторинг;

• **Допълнителна административна мярка:** Прилагане на ускорена процедура за възлагане на експертни оценки на външни изпълнители в случаите, когато хидробиолозите от РЛ към ИАОС не са компетентни да извършват мониторинг (всички БЕК в езера/ язовири и риби в реки).

• **Допълнителна административна мярка:** Приемане на общи правила за координация и съвместни действия между компетентните институции в МОСВ (БД, РИОСВ, ИАОС) и Министерство на земеделието (МЗМ - ИАРА, БАБХ) при възникване на инцидентно замърсяване за оценка на причинените екологични щети.

Цитираните по-горе мерки в т.т. 1-3 имат административен характер, поради което не следва да бъдат включени в проект на заповед, респ. заповед, която да бъде връчена за изпълнение на областния управител на областта, на чиято територия са причинени екологични щети (чл. 34, ал. 7 и сл. от ЗОПОЕЩ).

Като препоръка извън оздравителните или компенсаторни мерки на доклада на Изпълнителя, но целяща да подпомогне прилагането на ЗОПОЕЩ в дългосрочен план, както и изпълнението на планове за управление на видове, планове за управление на защитени територии и прилагане на Директива 92/43/ЕИО и др. европейски стратегически документи, „Стерна консулт“ ЕООД предлага мярка: *Подпомагане изграждането на Център за размножаване на редки и защитени видове риби, като се използва съществуваща база и капацитет на научни звена (университети, Института по рибарство и аквакултури и др.) и НПО.*

Настоящата обява е публикувана на интернет страницата на МОСВ в раздел „Превантивна дейност“/Екологична отговорност/Текущи процедури/Документи за обществен достъп (на адрес: <https://www.moew.government.bg/bg/prevantivna-dejnost/ekologichna-otgovornost/tekusti-proceduri/dokumenti-za-obstestven-dostup-do-zopoest/>), с покана към обществеността да представи писмени препоръки и становища, в срок 14 дни от публикуване на обявата.

Обявата е публикувана за обществен достъп и е поставена във фойето (етаж партер) на административната сграда на МОСВ (бул. „Княгиня Мария Луиза“ № 22), с покана към обществеността да представи писмени препоръки и становища, в срок 14 дни от публикуване на обявата.

В случай, че се получат в срок законосъобразни предложения на обществеността (препоръки и становища), те ще бъдат включени в заповед за оздравителни мерки по ЗОПОЕЩ (с определяне на Областния управител на Област Пазарджик за изпълнението им).

Препоръки и становища могат да бъдат внесени на „Едно гише“ в МОСВ (гр. София, п.к. 1000, бул. „Княгиня Мария Луиза“ № 22) или по електронна поща на адрес: edno_gishe@moew.government.bg, като следва да бъдат адресирани до дирекция „Екологична оценка, оценка на въздействието върху околната среда и предотвратяване на замърсяването“, отдел „Предотвратяване на промишленото замърсяване“.